

We zijn bezig met het bespreken van de 5^e preek uit de *Eigenschappen* van Comrie. Het gaat in deze preek over het geloof dat de ziel inbrengt in de ware rust. Rust is een bekende zaak in de Bijbel. De Heere Jezus nodigt tot de rust: "*Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.*" (Matth. 11:28). Wat verstaan we onder deze rust en hoe krijgen we er deel aan? Dat zijn belangrijke vragen. Voor een antwoord moeten we ons eerst wenden tot de Schrift. Daarna mogen we ook van boeken van mensen gebruik maken om ons te laten onderwijzen in de zaken waar het op aankomt in ons leven. Comrie is een goede leidsman. Velen hebben onderwijs ontvangen uit zijn boeken. Laten we ook vandaag onze oudvaders niet vergeten.

Rust is nodig voor iemand die onrustig is. Comrie wijst eerst op mensen die voortleven in hun verloren staat. Daarna wijst hij op mensen die in wettische onrust leven. Tenslotte wijst hij op Gods kinderen die ook veel onrust kennen (166-177). Soms worden Gods kinderen onrustig door bepaalde zonden in hun leven (pag. 166). Ook kan er onrust zijn omdat men het zaligmakend geloof niet beoefenen kan (167). Hier kunnen ook lichamelijke of psychische zaken een rol spelen (pag. 168). Er kunnen ook plotselinge angsten zijn (pag. 169). Het hart kan ook verontrust zijn door blijken van Gods ongenoegen (pag. 170). Het kan ook zijn dat de vrijmoedigheid ontbreekt om de toevlucht tot het bloed van Christus te nemen (172). In dit verband schrijft Comrie iets over de noodzaak en de betekenis van de overtuiging van zonde. Graag wil ik daarover iets citeren: *Een andere oorzaak kan zijn dat een al te diepe indruk van de misdaad de ziel bevreesd maakt om tot Jezus te vluchten. Als de Heilige Geest een gelovige wil doen ontwaken, gebeurt dat doorgaans langs de weg van overtuiging. Daarbij wil ik overigens wel opmerken dat de overtuigingen door de Heilige Geest niet van dien aard zijn dat ze door een al te diepe indruk van de zonde aan de ziel de vrijmoedigheid ontnemen tot Jezus te vluchten. Integendeel, de Geest van God beoogt daardoor juist de ziel te dwingen en uit te drijven naar het bloed van het Verbond. Maar dan gebeurt het dat de satan en het hart samenspannen en de zonde zo onder ogen brengen, dat men verkeerde en ongelovige dingen gaat zeggen: 'Wijk van mij, heilige Jezus, want ik ben een zondig mens.' Laat dit hierbij de stelregel zijn: alles wat de zonde zo onthult aan de ziel dat ze daardoor tot Christus gedreven wordt, is van de Heilige Geest. Maar alles wat de ziel bij die onthulling van Jezus wegvoert, is van de satan en ons eigen verdorven hart.*

Comrie wijst op de noodzaak van de overtuiging van zonde. De overtuigingen hebben het doel om de ziel uit te drijven

naar Christus. Alles wat niet tot Christus voert komt niet van de Heilige Geest, aldus Comrie. Het is goed om dergelijke dingen eens te overdenken. Even verder voegt Comrie er nog een teken van oprecht geestelijk leven aan toe: *De ziel walgt van zichzelf, ze maakt de keuze voor Jezus, ze hongert en dorst naar Hem, wat onmiskenbaar blijken van het geestelijke leven zijn.* (pag. 175). Kortom, er kunnen verschillende oorzaken zijn waardoor Gods kinderen onrustig zijn. De beoefening van het geloof is geen onbestreden zaak, aldus Comrie. Door aanvechting worden Gods kinderen beproefd en geoefend. De geestelijke onrust doet ook hunkeren naar de rust in Christus.

Daar gaat hij in het tweede gedeelte van de preek over schrijven (177-187). Na onrust *'is er ook een geestelijke blijdschap, na veel smarten voor alle oprechten van hart'* (pag. 177). De ware rust is *'een staat van vrede in dit leven, aan deze zijde van de eenwigheid, die de ziel in Gods nabijheid geniet door Jezus Christus, zoals we Hem kennen uit het Evangelie van de vervulling'* (pag. 177). Het is een stille kalmte, vrede, vreugde en blijdschap die de ziel geniet doordat *'Gods bijzondere liefde in het hart wordt ingestort door de Heilige Geest'*. In deze rust vertrouwt de ziel in de weg der zaligheid geheel toe aan God in Christus, en aan de dierbare beloften van Zijn verbond.

Vervolgens gaat Comrie eerst in op de vraag wat de grond voor deze rust **niet** is. Benauwdheid is wel nodig maar geen grond voor rust in Christus. Kennelijk waren er in de dagen van Comrie mensen die dit meenden. We citeren weer een leerzaam stukje uit de 5^e preek: *Zoals het uit zichzelf overgaan van benauwdheid geen grond voor troost is, zo kunnen ook een steeds voortdurende benauwdheid en vrees geen grond voor rust zijn. Veel mensen hopen en denken dat zij op de ware rustgrond zijn gefundeerd, juist omdat hun leven gekenmerkt wordt door een voortdurende bedroefdheid en door beschuldigingen in het geweten. Maar integendeel, dit is er een blijk van dat ze nooit op deze grond gerust hebben, of dat zij niet in de gestalte van het geestelijke leven kunnen komen. Trouwens, al die vrees en bedroefdheid is slechts een gevolg van de vloek van Gods wet, en deze zal op zichzelf niemand zalig maken, hoewel God deze op een heilige wijze gebruikt om de ziel van vele uitverkorenen tot de noodzaak te brengen om Jezus te zoeken en hen vatbaar te maken voor Zijn uit vrije gunst geschonken ontferming* (pag. 178-179).

Dit stukje is wellicht belangrijk om eens bij stil te staan. Comrie wijst op een aantal zaken:

- In de eerste plaats is benauwdheid en angst voor de zonde zeker belangrijk. Keer op keer wordt dat door Comrie

benadrukt. Gods wet stelt de zondaar schuldig. En wie zou, als Gods Geest daarbij bepaalt, dan niet vrezten.

- Mensen hebben kennelijk soms de gedachte dat ze door deze benauwdheid al op de rustgrond zijn gefundeerd. Comrie wijst er zelfs op dat 'veel' mensen dit gevoelen kennelijk zijn toegedaan.

- Heel waarschuwend merkt Comrie echter op dat dit een misvatting is. Benauwdheid is wel nodig, maar niet om er stilletjes een grond voor de rust van te maken. Gods wet spreekt geen zondaar zalig.

- In de harten van de uitverkorenen wordt de overtuiging, benauwdheid, kennis der ellende gebruikt om de ziel de noodzaak van Jezus te leren. Jezus te zoeken en de ziel vatbaar te maken voor Zijn vrije gunst is het doel van de geestelijke benauwdheid.

Kortom, een ziel wordt niet zalig en is niet zalig met zijn kennis van ellende. Het gaat bij Gods kinderen altijd verder. Die hebben Christus nodig. Daar draait het om in het geestelijke leven. Laten we dat ook vandaag goed overdenken. Zonder Christus is er geen zaligheid en geen rust.

Vervolgens legt Comrie er ook de vinger bij dat er sommigen zijn die uit enige aandoeningen, blijdschap en vreugde concluderen dat ze vrede met God hebben. Mensen kunnen zich ook iets inbeelden.

We besluiten dit stukje met een citaat wat daarover handelt: *Het is ook geen grond van rust als men enige aandoeningen van vreugde en blijdschap in zijn hart ondervindt. Het is waar dat dit ook bij de ware rust wordt ondervonden, maar het is ook waar dat de satan op krachtige wijze kan inwerken op ons inbeeldingsvermogen, en zo de gevoelens van de mensen kan opwekken met een ingebeeld hoop dat Jezus Christus hun Zaligmaker is, dat hun zonden vergeven zijn en zij op een gelukkige wijze in de hemel zullen aanlanden. We hebben zelfs wel mensen gekend die door een dergelijke aandring van de satan bijna in een staat van geestvervoering waren, maar naderhand met de hond tot hun uitbraaksel terugkeerden, en met de gewassen zeng tot de omwenteling in het slijk. Denk aan de tijdgelovigen, die het Woord met blijdschap ontrvingen, en wat hierop volgde. De duivel heeft twee uitstekend werkende listen. De eerste is om de mensen door middel van het Evangelie in vervoering te brengen tot een valse en ongegronde blijdschap. Zo houdt de duivel de mensen bij de ware Jezus vandaan door de valse inbeelding die hij heeft opgeroepen. De tweede list is om door middel van de wet de mens door een gezicht van zijn zonde tot wanhoop te brengen* (pag. 179).